מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ

חִיזוּק אוּן עֵצוֹת וִוי אַזוֹי יֶעדֶער אִיד קֶען זוֹכֶה זַיין צוּ מְקַבֵּל זַיין דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה, אוּן עֶס לֶערְנֶען אַ גַאנְץ יָאר.

קַבָּלַת הַתּוֹרָה

יֶעצְט וֶוען עֶס קוּמְט דֶער הֵיילִיגֶער יוֹם טוֹב שָׁבוּעוֹת, 'זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵינוּ', מִיר גֵייעֶן זוֹכֶה זַיין צוּ מְקַבֵּל זַיין דִי תּוֹרָה פוּנְדַאסְנַיי – זָאלְסְטוּ זִיךְ זֵייעֶר פְרֵייעֶן, וַוייל דִי גַאנְצֶע וֶועלְט שְׁטֵייט נָאר בִּזְכוּת וָואס מִיר הָאבְּן מְקַבֵּל גֶעוֶוען דִי תּוֹרָה. דִי הֵיילִיגֶע חֲכָמִים זָאגְן (שְׁמוֹת רַבָּה מז, ד), וָואלְטְן דִי אִידְן נִישְׁט מְקַבֵּל גֶעוֶוען דִי תּוֹרָה – וָואלְט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער גֶעמַאכְט אוֹיס וֶועלְט; קוּמְט אוֹיס אַז הַיינְט יוֹם טוֹב שָׁבוּעוֹת, 'זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵינוּ' – אִיז זֵייעֶר אַ פְרֵיילִיכֶע צַייט, אַז מִיר הָאבְּן מְקַבֵּל גֶעוֶוען דִי תּוֹרָה אוּן מִיר הַאלְטְן דִי תּוֹרָה, מִיר זֶענֶען מְחַיֶּה דִי גַאנְצֶע וֶועלְט, אַ גַאנְץ יוֹם טוֹב דַארְף מֶען זַיין נָאר פְרֵיילִיךְ.

לִיבֶּער בְּרוּדֶער, יֶעצְט אִינֶעם יוֹם טוֹב שָׁבוּעוֹת, 'זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵינוּ' – זָאלְסְטוּ זִיךְ זֵייעֶר פְרֵייעֶן, לָאז זִיךְ נִישְׁט צֶעבְּרֶעכְן, פְרֵיי זִיךְ מִיט 'שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי', אַ גּוֹי בִּין אִיךְ נִישְׁט, אִיךְ בִּין אַ אִיד. דִי הֵיילִיגֶע חֲכָמִים זָאגְן (מִדְרָשׁ פְּלִיאָה), גְלַייךְ וֶוען דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט אָנְגֶעהוֹיבְּן זָאגְן דִי עֶרְשְׁטֶע דִיבּוּר: "אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ" – הָאט מֹשֶׁה רַבֵּינוּ שׁוֹין אוֹיסְגֶעשְׁרִיגְן: "שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי"; וַוייל דָאס אִיז דָאךְ דִי גְרֶעסְטֶע שִׂמְחָה, אַז מִיר זֶענֶען אוֹיסְדֶערְוֶועלְט, מִיר זֶענֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְנְ'ס קִינְדֶער; פוּן דִי שִׂמְחָה קֶען מֶען נִישְׁט אַרָאפְּפַאלְן, וַוייל אֲפִילוּ מֶען זֶעט זִיךְ זֵייעֶר ווייט, מֶען זֶעט זִיךְ זֵייעֶר גֶעפַאלְן, מֶען לֶערְנְט נִישְׁט, מֶען דַאוֶונְט נִישְׁט, מֶען זֶעט נָאר שְׁלֶעכְטְס אִין זִיךְ, מֶען הָאט נִישְׁט מִיט וָואס צוּ זַיין פְרֵיילִיךְ – קֶען מֶען נָאכְאַלְץ זַיין פְרֵיילִיךְ מִיט דֶעם אַז מֶען אִיז נִישְׁט קֵיין גּוֹי, אוּן דָאס אִיז נָאךְ אַ טַעַם פַארְוָואס מִיר מַאכְן דִי בְּרָכָה יֶעדְן טָאג אַז מִיר זֶענֶען נִישְׁט קֵיין גּוֹי, לִכְאוֹרָה וָואלְט וֶוען גֶעוֶוען רִיכְטִיג צוּ זָאגְן אַ בְּרָכָה: "שֶׁעָשַׂנִי יִשְׂרָאֵל", אַז מִיר זֶענֶען אִידְן, פַארְוָואס מַאכְט מֶען אַ פַארְקֶערְטֶע בְּרָכָה, אַז מִיר זֶענֶען נִישְׁט קֵיין גּוֹי? נָאר דֶער יֵצֶר הָרָע זוּכְט אַלֶע וֶועגְן וִוי אַזוֹי צוּ צֶעקְלַאפְּן דֶעם מֶענְטְשׁ אוּן אִים אוֹיפְּוַוייזְן אַז עֶר אִיז שׁוֹין גַארְנִישְׁט וֶוערְד, אוּן פוּן אִים וֶועט שׁוֹין גַארְנִישְׁט זַיין; וָואלְט דֶער מֶענְטְשׁ אַרַיין אִין אַ קַטְנוּת הַדַּעַת נִישְׁט צוּ מַאכְן דִי בְּרָכָה "שֶׁעָשַׂנִי יִשְׂרָאֵל", עֶר וָואלְט זִיךְ גֶעקְלַאפְּט: בִּין אִיךְ דֶען אַ אִיד? אַזוֹי פִּירְט זִיךְ אוֹיף אַ אִיד? קֶען אִיךְ דֶען מַאכְן דִי בְּרָכָה בְּשֵׁם וּמַלְכוּת – 'שֶׁעָשַׂנִי יִשְׂרָאֵל'? אִיךְ בִּין נִישְׁט אַזוֹי וִוי מֶען דַארְף צוּ זַיין; דֶערְפַאר מַאכְן מִיר דִי בְּרָכָה 'שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי' אַז אֲפִילוּ דֶער וָואס אִיז גוּט צֶעבְּרָאכְן אוּן עֶר הַאלְט זִיךְ פַאר אַ גַארְנִישְׁט – קֶען אוֹיךְ אוֹיסְשְׁרֵייעֶן: 'שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי', וָואס זָאל נָאר זַיין, אַ גּוֹי בִּין אִיךְ נִישְׁט, אִיךְ בִּין בַּאשַׁאפְן מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל'; עַל כֵּן לִיבֶּער בְּרוּדֶער זָאלְסְטוּ זִיךְ זֵייעֶר פְרֵייעֶן מִיט 'שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי', אַז מִיר זֶענֶען זוֹכֶה צוּ קַבָּלַת הַתּוֹרָה.

בְּלוּמֶען אוּן בֵּיימֶער

יוֹם טוֹב שָׁבוּעוֹת אִיז דֶער מִנְהָג אַרַיינְצוּבְּרֶענְגֶען אִין שׁוּל אוּן אִין שְׁטוּב בֵּיימֶער אוּן בְּלוּמֶען, אַ זֵכֶר פַאר 'קַבָּלַת הַתּוֹרָה'; אוֹיךְ אִיז דָאס אַז מִיר זָאלְן זִיךְ לֶערְנֶען פוּן דִי בֵּיימֶער אוּן בְּלוּמֶען, וָואס זֵיי קֶענֶען נִישְׁט וַואקְסְן, זֵיי קֶענֶען נִישְׁט לֶעבְּן – אָן קֵיין וַואסֶער; אוֹיבּ דִי בֵּיימֶער אוּן בְּלוּמֶען הָאבְּן נִישְׁט קֵיין וַואסֶער – שְׁטַארְבְּן זֵיי, אוּן אַזוֹי אִיז מִיט אַ מֶענְטְשׁ, "כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה" (דְּבָרִים כ, יט), דֶער מֶענְטְשׁ אִיז אַזוֹי וִוי אַ בּוֹים; אַזוֹי וִוי בֵּיימֶער דַארְפְן וַואסֶער – דַארְף דֶער מֶענְטְשׁ לֶערְנֶען תּוֹרָה וָואס וֶוערְט אָנְגֶערוּפְן וַואסֶער (בָּבָא קַמָּא פב.), אָן תּוֹרָה קֶען דֶער מֶענְטְשׁ נִישְׁט אָנְגֵיין, מֶען קֶען נִישְׁט לֶעבְּן.

דֶערְפַאר זָאלְסְטוּ זִיךְ זֵייעֶר שְׁטַארְקְן אוּן זָאלְסְט זִיךְ מְקַבֵּל זַיין צוּ לֶערְנֶען תּוֹרָה יֶעדְן טָאג. זַיי זִיךְ מְקַבֵּל עֶס זָאל נִישְׁט אַרִיבֶּער גֵיין אַ טָאג אָן תּוֹרָה, נָאר אַזוֹי וֶועסְטוּ קֶענֶען אָנְגֵיין אִין לֶעבְּן. אַזוֹי וִוי דִי הֵיילִיגֶע חֲכָמִים דֶערְצֵיילְן (בְּרָכוֹת סא:), אַמָאל הָאט אַ פוּקְס שְׁפַּאצִירְט בַּיים וַואסֶער אוּן עֶר הָאט גֶעזֶען וִוי אַ גַאנְצֶע מַחֲנֶה פִיש לוֹיפְן פוּן אֵיין פְּלַאץ צוּם צְווייטְן פְּלַאץ, הָאט עֶר זֵיי גֶעפְרֶעגְט: "אֶפְשַׁר ווילְן עֶנְק אַרוֹיסְקוּמֶען פוּן וַואסֶער אוּן מִיר וֶועלְן הָאבְּן אַ גוּטֶע לֶעבְּן אִינְאֵיינֶעם?" הָאבְּן דִי פִישׁ גֶעלַאכְט פוּן אִים, זֵיי הָאבְּן אִים גֶעפְרֶעגְט: "דוּ בִּיסְט דֶער פוּקְס וָואס אַלֶע זָאגְן דוּ בִּיסְט אַ קְלוּגֶע חַיָּה? מַה דָאךְ אִין וַואסֶער וָואס אִיז אוּנְזֶער פְּלַאץ צוּ לֶעבְּן זֶענֶען מִיר שְׁטֶענְדִיג בַּאזָארְגְט אַז מֶען זָאל אוּנְז נִישְׁט פַאנְגֶען, אִיז וִוי קֶענֶען מִיר אַרוֹיסְגֵיין צוּ דִי טְרִיקֶענִישׁ? דָארְט וֶועלְן מִיר אַוַדַּאי נִישְׁט קֶענֶען לֶעבְּן!" אַזוֹי הָאט רַבִּי עֲקִיבָא גֶעזָאגְט פַאר פַּפּוּס וֶוען עֶר הָאט אִים פַארְגֶעהַאלְטְן פַארְוָואס עֶר מַאכְט יְשִׁיבוֹת וֶוען דִי רוֹמִיִּים הָאבְּן נִישְׁט גֶעלָאזְט, אוּן אַז מֶען וֶועט נִישְׁט פָאלְגְן דִי רוֹמִיִּים וֶועט עֶס זַיין אַ סַכָּנָה, הָאט עֶר גֶעזָאגְט דִי מַעֲשֶׂה מִיטְן פוּקְס, אַז אַ אִיד אָן תּוֹרָה קֶען נִישְׁט זַיין, אוּן נָאר אַז מֶען לֶערְנְט תּוֹרָה קֶען מֶען לֶעבְּן.

עַל כֵּן בֶּעט אִיךְ דִיר זֵייעֶר, זַיי מְקַבֵּל דִי תּוֹרָה פוּנְדָאסְנֵיי, מַאךְ זִיךְ אַ שְׁטַארְקֶע קַבָּלָה צוּ לֶערְנֶען תּוֹרָה יֶעדְן טָאג, אוּן אוֹיבּ דוּ בִּיסְט נָאכְנִישְׁט זוֹכֶה צוּ פַארְשְׁטֵיין דָאס לֶערְנֶען - זָאלְסְטוּ זָאגְן דִי וֶוערְטֶער פוּן דִי תּוֹרָה, דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (שִׂיחוֹת הָרַ"ן, סִימָן עו), עֶס אִיז זֵייעֶר אַ גְרוֹיסֶע זַאךְ צוּ לֶערְנֶען תּוֹרָה אֲפִילוּ מֶען פַארְשְׁטֵייט נִישְׁט, אוּן אַז מֶען אִיז שְׁטַארְק מִיט לֶערְנֶען תּוֹרָה, מִיט זָאגְן דִי וֶוערְטֶער פוּן תּוֹרָה - וֶועט מֶען בַּיים סוֹף זוֹכֶה זַיין צוּ תְּבוּנוֹת הַתּוֹרָה, מֶען וֶועט זוֹכֶה זַיין צוּ פַארְשְׁטֵיין אַלֶעס (לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א, סִימָן יא); קוּק אַרַיין אִין סֵפֶר רַחֲמֵי הָאָב (אוֹת לִימּוּד): "עוֹד זֹאת אוֹמֵר לִי לִבִּי", מַיין הַארְץ זָאגְט מִיר, "עֵצָה טוֹבָה", אַ גוּטֶע עֵצָה פַאר דִי וָואס זֶענֶען פַארְיָאגְט צוּ בְּרֶענְגֶען פַּרְנָסָה, אוּן פַאר דִי וָואס פַארְשְׁטֵייעֶן נִישְׁט קַיין לֶערְנֶען, "שֶׁיִּלְמֹד בְּכָל יוֹם דַּף גְּמָרָא וּפֶרֶק מִשְׁנַיּוֹת בָּאֲמִירָה בְּעָלְמָא", זֵיי זָאלְן יֶעדְן טָאג זָאגְן אַ בְּלַאט גְמָרָא אוּן אַ פֶּרֶק מִשְׁנַיּוֹת אֲפִילוּ אָן פַארְשְׁטֵיין; עֶר דֶערְצֵיילְט: אִיךְ הָאבּ גֶעקֶענְט אַ שׁוּסְטֶער וָואס הָאט נִישְׁט פַארְשְׁטַאנֶען קַיין לֶערְנֶען, אוּן עֶר פְלֶעגְט יֶעדְן טָאג זָאגְן אַסַאךְ בְּלֶעטֶער גְמָרָא, עֶר הָאט יֶעדֶע יָאר גֶעעֶנְדִיגְט שַׁ"ס, "וְהָיָ' צֶלֶם אֱלֹקִים עַל פָּנָיו כְּאַחַד הַגְּדוֹלִים", עֶר הָאט גֶעהַאט אַ לִיכְטִיגֶע פָּנִים, עֶס הָאט אִים גֶעשַׁיינְט פוּן דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה.

קְרִיג זִיךְ נִישְׁט

יֶעצְט וֶוען עֶס קוּמְט דֶער הֵיילִיגֶער יוֹם טוֹב שָׁבוּעוֹת, 'זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵינוּ', מִיר גֵייעֶן זוֹכֶה זַיין נָאכְאַמָאל צוּ מְקַבֵּל זַיין דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה, זָאלְסְטוּ זִיךְ פָארְנֶעמֶען מֶער נִישְׁט צוּ רֶעדְן קַיין שְׁלֶעכְטְס אוֹיף קַיין שׁוּם אִיד, וַוייל דִי הֵיילִיגֶע חֲכָמִים זָאגְן (וַיִּקְרָא רַבָּה ט, ט), וֶוען דִי אִידְן זֶענֶען גֶעגַאנְגֶען אִין מִדְבָּר אִיז אַלְץ גֶעוֶוען מַחֲלֹקֶת, אוּן וֶוען מֶען אִיז גֶעקוּמֶען צוּם בַּארְג סִינַי - דָארְט הָאבְן אַלֶע אִידְן שָׁלוֹם גֶעמַאכְט, מֶען הָאט זִיךְ נִישְׁט גֶעקְרִיגְט, הָאט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער גֶעזָאגְט: "הֲרֵי שָׁעָה שֶׁאֲנִי נוֹתֵן תּוֹרָה לְבָנַי", יֶעצְט אִיז דִי צַייט צוּ גֶעבְּן דִי תּוֹרָה פַאר דִי אִידְן, וַוייל מֶען קֶען נִישְׁט מְקַבֵּל זַיין דִי תּוֹרָה נָאר דוּרְךְ לִיבְּשַׁאפְט אוּן אַחְדוּת; אַז דוּ וֶועסְט קוּקְן מִיט רַחְמָנוּת אוֹיף אַנְדֶערֶע - וֶועט אַוֶועק פַאלְן דִי פַיינְטְשַׁאפְט, דוּ וֶועסְט זִיךְ קֶענֶען אוֹיסְקוּמֶען מִיט יֶעדְן אֵיינֶעם; בִּפְרַט אִין שְׁטוּבּ, דָארְט דַארְף מֶען זִיךְ זֵייעֶר פַארְלֵייגְן אוּן טוּן אַלֶעס אַבִּי עֶס זָאל זַיין שָׁלוֹם; מִיט דִי עֶלְטֶערְן אוּן מִיט דִי קִינְדֶער אוּן מִיט דִי גֶעשְׁוִוּיסְטֶער. זוּךְ נִישְׁט צוּ זַיין גֶערֶעכְט, זוּךְ צוּ מַאכְן שָׁלוֹם - וֶועסְטוּ זוֹכֶה זַיין צוּ בַּאקוּמֶען דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה, אַזוֹי וִוי דִי הֵיילִיגֶע חֲכָמִים זָאגְן (פְּסִיקְתָּא דְּרַב כַּהֲנָא יב, יד), דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער זָאגְט: "הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ שָׁלוֹם", פַארְוָואס גֶעבּ אִיךְ אִיר? פַאר דִי וָואס זֶענֶען בְּשָׁלוֹם, אַזוֹי וִוי עֶס שְׁטֵייט (מִשְׁלֵי ג, יז): "וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם".

טַייעֶרֶער בְּרוּדֶער, הַארְצִיגֶער חָבֵר, מִיר שְׁטֵייעֶן נָאכְאַמָאל בַּיים בַּארְג סִינַי, מִיר זֶענֶען מְקַבֵּל דִי תּוֹרָה; זָאלְסְטוּ אָפְּלָאזְן דִי עַצְבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה, מַאךְ זִיךְ אַ שְׁטַארְקֶע קַבָּלָה אַז דוּ גֵייסְט נִישְׁט רֶעדְן קַיין אֵיין שְׁלֶעכְט וָוארְט אוֹיף קֵיינֶעם, דָאס וֶועט דִיר הֶעלְפְן דוּ זָאלְסְט קֶענֶען מְקַבֵּל זַיין דִי תּוֹרָה אוּן קֶענֶען לֶערְנֶען פְלַייסִיג דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה, דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (שִׂיחוֹת הָרַ"ן, סִימָן צא): "סְגוּלָּה לְהַתְמָדַת הַתּוֹרָה" - נִישְׁט צוּ רֶעדְן אוֹיף אִידִישֶׁע קִינְדֶער, וַוייל נָאר אַז מֶען קוּקְט גוּט אוֹיף יֶעדְן אֵיינֶעם - קֶען מֶען לִיבּ הָאבְן דִי תּוֹרָה, עַיֵּין שָׁם.

מַאכְן צַייט פַאר דִי קִינְדֶער

יֶעצְט וֶוען מִיר שְׁטֵייעֶן אִינֶעם הֵיילִיגְן יוֹם טוֹב שָׁבוּעוֹת, 'זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵינוּ' - זָאלְסְטוּ זִיךְ מְחַזֵּק זַיין צוּ זַיין מֶער אִין שְׁטוּבּ צוּ קֶענֶען מְחַנֵּךְ זַיין דַיינֶע קִינְדֶער, וַוייל וֶוען דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט גֶעגֶעבְּן דִי תּוֹרָה פַאר דִי אִידְן, הָאט עֶר גֶעבֶּעטְן (שִׁיר הַשִּׁירִים רַבָּה א, ד): "הָבִיאוּ לִי עֲרֵבִים טוֹבִים שֶׁתִּשְׁמְרוּהָ", בְּרֶענְגְט מִיר אַ גַאראַנְטִי אַז אִיר וֶועט הִיטְן דִי תּוֹרָה, דִי אִידְן הָאבְּן פְּרוּבִּירְט צוּ בְּרֶענְגֶען עֲרֵבִים, אָבֶּער דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט דָאס נִישְׁט אָנְגֶענוּמֶען, בִּיז דִי אִידְן הָאבְּן גֶעזָאגְט: "בָּנֵינוּ עוֹרְבִים אוֹתָנוּ", אוּנְזֶערֶע קִינְדֶער זֶענֶען אוּנְזֶערֶע גַאראַנְטִיס אַז מִיר וֶועלְן הַאלְטְן דִי תּוֹרָה, הָאט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער גֶעזָאגְט: "הָא וַדַּאי עֲרֵבִים טוֹבִים", דָאס זֶענֶען גוּטֶע גַאראַנְטִיס, "עַל יְדֵיהֶם אֶתְנֶנָּהּ לָכֶם", בִּזְכוּת דִי קִינְדֶער וֶועל אִיךְ עֶנְק גֶעבְּן דִי תּוֹרָה; אִיז יֶעצְט אִינֶעם הֵיילִיגְן יוֹם טוֹב שָׁבוּעוֹת, 'זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵינוּ', דַארְפְן מִיר זִיךְ שְׁטַארְקְן צוּ אַכְטוּנְג גֶעבְּן אוֹיף דִי קִינְדֶער זֵיי זָאלְן לֶערְנֶען אוּן דַאוֶוענֶען.

מֶענְטְשְׁן נִיצְן פַּרְנָסָה פַאר אַ תֵּירוּץ אַרָאפּ צוּ נֶעמֶען דִי שׁוּלְד גֶעפִיל אַז מֶען מַאכְט נִישְׁט קַיין צַייט פַאר דִי קִינְדֶער; עֶס אִיז נִישְׁט רִיכְטִיג, וַוייל אֲפִילוּ מֶען אִיז פַארְיָאגְט צוּ בְּרֶענְגֶען פַּרְנָסָה דַארְף מֶען נָאכְאַלְץ מַאכְן צַייט אוֹיסְצוּלֶערְנֶען דִי קִינְדֶער דֶרֶךְ אֶרֶץ, מִידּוֹת טוֹבוֹת אוּן יִרְאַת שָׁמַיִם. עֶס גֵייט אַרִיבֶּער דִי פָּאר יָאר וָואס מֶען לֶעבְּט, אוּן וָואס בְּלַייבְּט פוּנֶעם מֶענְטְשׁ? גֶעלְט אוּן הַייזֶער בְּלַייבְּט נִישְׁט, דִי אֵיינְצִיגְסְטֶע זַאךְ וָואס בְּלַייבְּט - אִיז דוֹרוֹת, אוּן אַז מֶען הָאט שֵׂכֶל, מֶען גֶעבְּט אַוֶועק צַייט אוּן כֹּחַ פַאר דִי קִינְדֶער, זֵיי אוֹיסְלֶערְנֶען דַאוֶוענֶען, אוֹיסְלֶערְנֶען מַאכְן בְּרָכוֹת, לֵיינֶען קְרִיאַת שְׁמַע, אוּן אוֹיף זֵיי נָאכְקוּקְן וֶוער זֵייעֶרֶע חֲבֵרִים זֶענֶען, וואוּ דִי קִינְדֶער זֶענֶען אִין דִי פְרֵייעֶ צַייט - אִיז מֶען זוֹכֶה צוּ זֶען שֵׁיינֶע דוֹרוֹת, עֶרְלִיכֶע דוֹרוֹת.

וִויסְן זָאלְסְטוּ, נִישְׁטָא קַיין גְרֶעסֶערֶע זַאךְ וִוי מְחַנֵּךְ זַיין דִי קִינְדֶער צוּ זַיין עֶרְלִיךְ אוּן צוּ הִיטְן דִי תּוֹרָה, אֲפִילוּ עֶס נֶעמְט אַוֶועק פוּן דַיין צַייט, עֶס גֵייט אוֹיפְן חֶשְׁבּוֹן פוּן עֲבוֹדַת הַשֵּׁם. מוֹהֲרְנַ"ת הָאט זֵייעֶר אַכְטוּנְג גֶעגֶעבְּן זִיךְ צוּ לֵייגְן פְּרִי צוּ קֶענֶען אוֹיפְשְׁטֵיין זָאגְן תִּיקּוּן חֲצוֹת, מִיט דֶעם אַלֶעם, וֶוען עֶר הָאט גֶעהַאט קִינְדֶער אִין שְׁטוּבּ אוּן מֶען הָאט זֵיי גֶעדַארְפְט מְחַנֵּךְ זַיין - פְלֶעגְט עֶר אוֹיפְבְּלַייבְּן זֵיי אָפְּוַוארְטְן וֶוען זֵיי קוּמֶען אַהֵיים פוּן חֵדֶר, פוּן יְשִׁיבָה, עֶר הָאט גֶעזָאגְט: "מִיר אִיז חָשׁוּב דִי עֲבוֹדָה פוּן חִינוּךְ אַזוֹי וִוי דִי עֲבוֹדָה פוּן אוֹיפְשְׁטֵיין חֲצוֹת, קְלָאגְן אוֹיפְן חוּרְבָּן".

מֹשֶׁה רַבֵּינוּ

מִיר גֶעפִינֶען בַּיי 'קַבָּלַת הַתּוֹרָה' אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט גֶעגֶעבְּן דִי תּוֹרָה דוּרְךְ מֹשֶׁה רַבֵּינוּ; דָאס לֶערְנְט אוּנְז, אַז מֶען וִויל זוֹכֶה זַיין צוּ מְקַבֵּל זַיין דִי תּוֹרָה - מוּז עֶס גֵיין דוּרְךְ אַ צַדִּיק, דוּרְךְ אַ רֶבִּי, מֶען מוּז הָאבְּן בִּיטוּל צוּ אַ רֶבִּי, מֶען קֶען נִישְׁט מִיט דִי אֵייגֶענֶע שֵׂכֶל וִויסְן וִוי אַזוֹי זִיךְ צוּ פִירְן, דֶערִיבֶּער יֶעצְט שָׁבוּעוֹת זָאלְסְטוּ בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז דוּ זָאלְסְט טְרֶעפְן אַ צַדִּיק, אַ רֶבִּי - וֶועם

דוּ קֶענְסְט פְרֶעגְן דַיינֶע שְׁאֵלוֹת אוּן סְפֵיקוֹת, אוּן וִויסְן וִוי אַזוֹי זִיךְ צוּ פִירְן, וַוייל פוּן דִי וִויכְטִיגְסְטֶע זַאכְן צוּ מְקַבֵּל זַיין דִי תּוֹרָה – אִיז צוּ הָאבְּן אַ רָב אוּן אַ דַיָּין וָואס זָאל מַדְרִיךְ זַיין וִוי אַזוֹי זִיךְ צוּ פִירְן אִין לֶעבְּן, וִוי אַזוֹי צוּ פִירְן דִי שְׁטוּבּ, וִוי אַזוֹי צוּ פִירְן דִי גֶעשֶׁעפְטְן, אוּן אַזוֹי וַוייטֶער; אַלֵיינְס מִיט דִי אֵייגֶענֶע שֵׂכֶל – קֶען מֶען פַארְקְרִיכְן.

סְפֶּעצִיעֶל וֶוען מֶען אִיז יוּנְג, אַז מֶען גֵייט נָאךְ דִי אֵייגֶענֶע שֵׂכֶל – קֶען מֶען מַאכְן נִישְׁט גוּטֶע זַאכְן וָואס פַארְדְרֵייט דִי לֶעבְּן, אוּן שְׁפֶּעטֶער הָאט מֶען זֵייעֶר חֲרָטָה; מֶען מוּז הָאבְּן אַ מוֹרֶה דֶרֶךְ אִין לֶעבְּן, אַ רָב, אַ דַיָּין, אַן עֶרְלִיכֶער אִיד – וֶועם מֶען פְרֶעגְט אוּן מֶען פָאלְגְט.

אוֹיךְ אַז מֶען גֵייט אַרִיבֶּער שְׁוֶוערֶע נִסְיוֹנוֹת, מֶען דַארְף הִילְף, מֶען דַארְף עֵצוֹת, אוּן מֶען שֶׁעמְט זִיךְ צוּ פְרֶעגְן וָואס צוּ טוּן אוּן וִוי אַזוֹי זִיךְ צוּ פִירְן וְכוּ'; אוֹיבּ מֶען בְּרֶעכְט דוּרְךְ דִי בּוּשָׁה, מֶען קוּקְט נִישְׁט אַז מֶען וֶועט וֶוערְן פַארְשֶׁעמְט – אִיז מֶען זוֹכֶה צוּ קִינְדֶער צַדִיקִים. דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (סֵפֶר הַמִּדּוֹת אוֹת בָּנִים, סִימָן סו): "מִי שֶׁהוּא מַקְטִין אֶת עַצְמוֹ בִּפְנֵי רַבּוֹ, וְשׁוֹאֵל מִמֶּנּוּ כָּל הַסְּפֵקוֹת", וֶוער עֶס פְרֶעגְט אַלֶע זַיינֶע סְפֵיקוֹת פוּן זַיין רֶבִּי, "אַף עַל פִּי שֶׁרַבּוֹ מְבַיֵּשׁ אוֹתוֹ", אוּן אֲפִילוּ זַיין רֶבִּי פַארְשֶׁעמְט אִים פְרֶעגְט עֶר נָאכְאַלְץ זַיינֶע שְׁאֵלוֹת אוּן סְפֵיקוֹת – "עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה, שֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ בֵּן שֶׁהוּא גָּדוֹל בַּתּוֹרָה יוֹתֵר מֵרַבּוֹ", וֶועט עֶר זוֹכֶה זַיין צוּ הָאבְּן קִינְדֶער וָואס וֶועלְן זַיין גְרֶעסֶערֶע תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וִוי זַיין רֶבִּי.

קְבִיעוּת עִתִּים

עֶס אִיז זֵייעֶר וִויכְטִיג דוּ זָאלְסְט זִיךְ קוֹבֵעַ זַיין צוּ גֵיין צוּ שִׁיעוּרֵי תּוֹרָה, זָאלְסְט הָאבְּן אַ קְבִיעוּת צוּ גֵיין צוּ אַ שִׁיעוּר אִינְדֶערְפְרִי אָדֶער פַארְנַאכְטְס, לֶערְנֶען אַ שִׁיעוּר אִין גְמָרָא אוּן אַ שִׁיעוּר אִין הֲלָכָה, וְכַדוֹמֶה; עֶס אִיז נִישְׁט קַיין פַארְגְלַייךְ דֶער וָואס הָאט אַ שִׁיעוּר אִין לֶערְנֶען דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה יֶעדְן טָאג, מִיט דֶער וָואס הָאט נִישְׁט קַיין שִׁיעוּר, עֶס אִיז צְוֵויי וֶועלְטְן; דֶער וָואס אִיז זִיךְ קוֹבֵעַ צוּ גֵיין צוּ אַ שִׁיעוּר וואוּ מֶען לֶערְנְט גְמָרָא אָדֶער הֲלָכָה – וֶועט וֶוערְן מִיט דֶער צַייט אַ גְרוֹיסֶער יְרֵא שָׁמַיִם, עֶר וֶועט קֶענֶען בֵּיישְׁטֵיין דִי שְׁוֶוערֶע נִסְיוֹנוֹת אוּן עֶר וֶועט הַאלְטְן זַיין שְׁטוּבּ עֶרְלִיךְ. וַוייל דִי הֵיילִיגֶע חֲכָמִים זָאגְן (קִידּוּשִׁין ל:), דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער זָאגְט: "בָּנַי, בָּרָאתִי יֵצֶר הָרָע", אִיךְ הָאבּ בַּאשַׁאפְן דִי שְׁוֶוערֶע נִסְיוֹנוֹת, "וּבָרָאתִי לוֹ תּוֹרָה תַּבְלִין", אוּן אִיךְ הָאבּ בַּאשַׁאפְן דִי תּוֹרָה וָואס גֶעבְּט כֹּחַ צוּ קֶענֶען מְנַצֵּחַ זַיין דֶעם יֵצֶר הָרָע; אַז מֶען לֶערְנְט תּוֹרָה הָאט מֶען דִי כֹּחַ זִיךְ צוּ קֶענֶען קְרִיגְן מִיטְן יֵצֶר הָרָע אוּן אִים בַּאזִיגְן.

אַז דוּ בִּיסְט פַארְיָאגְט, דוּ קוּמְסְט נִישְׁט אָן זִיךְ צוּ קֶענֶען מְסַדֵּר זַיין אוּן קוֹבֵעַ זַיין אַ צַייט צוּ גֵיין צוּ אַ שִׁיעוּר, זָאלְסְטוּ אַרוֹיסְכַאפְּן צַייט – וֶוען אִימֶער דוּ קֶענְסְט נָאר – צוּ לֶערְנֶען תּוֹרָה. וַוייל דֶער רֶבִּי הָאט אַמָאל גֶעפְרֶעגְט אַ אִיד אוֹיבּ עֶר לֶערְנְט יֶעדְן טָאג תּוֹרָה, דֶער אִיד הָאט גֶעזָאגְט פַארְן רֶבִּי'ן אַז עֶר הָאט נִישְׁט קַיין צַייט צוּ לֶערְנֶען, עֶר אִיז פַארְיָאגְט, עֶר מוּטְשֶׁעט זִיךְ זֵייעֶר צוּ בְּרֶענְגֶען פַּרְנָסָה, הָאט אִים דֶער רֶבִּי גֶעזָאגְט: "אֲפִילוּ דוּ אַרְבֶּעטְסְט אַ גַאנְצְן טָאג אוּן דוּ קֶענְסְט זִיךְ נִישְׁט קוֹבֵעַ זַיין אַ בַּאשְׁטִימְטֶע צַייט צוּ לֶערְנֶען – דָאךְ זָאלְסְטוּ זֶען אַרוֹיס צוּ כַאפְּן יֶעדְן טָאג אַבִּיסְל צַייט צוּ לֶערְנֶען תּוֹרָה"; דֶער רֶבִּי זָאגְט אַז דָאס אִיז פְּשַׁט וָואס דִי הֵיילִיגֶע חֲכָמִים זָאגְן (שַׁבָּת לא.), וֶוען אַ מֶענְטְשׁ קוּמְט אַרוֹיף אוֹיף יֶענֶע וֶועלְט פְרֶעגְט מֶען אִים: "קָבַעְתָּ עִתִּים לַתּוֹרָה", צִי עֶר הָאט אַרָאפּ גֶע'גַנְבְ'עֶט צַייט צוּ לֶערְנֶען תּוֹרָה יֶעדְן טָאג טְרָאץ זַיינֶע שְׁוֶועריקַייטְן אוּן אִיבֶּערְגֵייאַכְץ, 'קֶבַע' אִיז אַ לָשׁוֹן פוּן 'גְזֵלָה', אַזוֹי וִוי עֶס שְׁטֵייט (מִשְׁלֵי כב, כג): "וְקָבַע אֶת קֹבְעֵיהֶם נָפֶשׁ", מֶען פְרֶעגְט דֶעם מֶענְטְשׁ: "קָבַעְתָּ עִתִּים לַתּוֹרָה", הָאסְט אַרוֹיס גֶעכַאפְּט אִינֶעם פַארְנוּמֶענֶעם טָאג אַפָּאר מִינוּט צוּ לֶערְנֶען תּוֹרָה? (לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א, סִימָן רפד).

דֶרֶךְ אֶרֶץ קָדְמָה לַתּוֹרָה

וִויסְן זָאלְסְטוּ, דֶרֶךְ אֶרֶץ אִיז דִי הַקְדָמָה צוּ 'קַבָּלַת הַתּוֹרָה', דִי הֵיילִיגֶע חֲכָמִים זָאגְן (תַּנָּא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ, א): "דֶּרֶךְ אֶרֶץ קָדְמָה לַתּוֹרָה", דִי עֶרְשְׁטֶע זַאךְ אִיז דֶרֶךְ אֶרֶץ, זִיךְ אוֹיפְפִירְן שֵׁיין אוּן אֵיידְל, בִּפְרַט צוּ דִי עֶלְטֶערְן, אוּן צוּ דִי זֵיידֶע אוּן בַּאבֶּע; אוּן אַז עֶס קוּמְט דֶער הֵיילִיגֶער יוֹם טוֹב שָׁבוּעוֹת, מִיר זֶענֶען נָאכְאַמָאל מְקַבֵּל דִי תּוֹרָה – דַארְפְן מִיר זִיךְ שְׁטַארְקְן אִין דֶרֶךְ אֶרֶץ.

פוּן דִי וִויכְטִיגְסְטֶע זַאכְן אִיז 'זַיין דַאנְקְבַּאר', זִיךְ בַּאדַאנְקֶען פַאר יֶעדְן וָואס טוּט פַאר דִיר. אַז דוּ בִּיסְט בַּיי דַיינֶע עֶלְטֶערְן אִין שְׁטוּבּ – זָאלְסְטוּ זִיךְ שְׁטֶענְדִיג בַּאדַאנְקֶען פַאר זֵיי; וֶוען זֵיי גֶעבְּן דִיר עֶסְן – זָאלְסְטוּ זִיךְ בַּאדַאנְקֶען, אוּן וֶוען זֵיי מַאכְן דִיר דִי קְלֵיידֶער – זָאלְסְטוּ זִיךְ נָאכְאַמָאל בַּאדַאנְקֶען, אוּן אַז זֵיי זָארְגְן פַאר דִיר – זָאלְסְטוּ זֵיי דַאנְקֶען מִיטְן גַאנְצְן הַארְץ; אוּן אַז דוּ בִּיסְט בַּיי דַיין זֵיידֶע בַּאבֶּע – זָאלְסְטוּ זִיךְ בַּאדַאנְקֶען פַאר זֵיי, אוּן חַס וְשָׁלוֹם נִישְׁט לַאכְן אָדֶער שְׁפֶּעטְן, וַוייל דִי הֵיילִיגֶע חֲכָמִים זָאגְן (אָבוֹת ה, כ): "עַז פָּנִים לְגֵיהִנֹּם" אַן עַז פָּנִים קוּמְט אָן אִין גֵיהִנֹּם, "וּבֹשֶׁת פָּנִים לְגַן עֵדֶן", אוּן דֶער וָואס פִירְט זִיךְ אֵיידְל – וֶועט דָאס אִים בְּרֶענְגֶען צוּ דִי הֶעכְסְטֶע מַדְרֵיגָה; אוֹיךְ זָאלְסְטוּ זִיךְ פִירְן מִיט דִי גוּטֶע מִנְהָג, זָאלְסְט פְרֶעגְן: "וָואס קֶען אִיךְ הֶעלְפְן?" וואוּ דוּ וֶועסְט נָאר זַיין; בַּיי דַיינֶע עֶלְטֶערְן, בַּיי אַ זֵיידֶע, וואוּ אִימֶער – זָאלְסְטוּ פְרֶעגְן: "וָואס קֶען אִיךְ הֶעלְפְן?" אוּן נָאכְן עֶסְן דִי סְעוּדָה זָאלְסְטוּ נִישְׁט נֶעלָם וֶוערְן, וַוייל אַז מֶען עֶסְט אַ סְעוּדָה אִיז דֶרֶךְ אֶרֶץ צוּ הֶעלְפְן רֵיינִיגְן, אוּן אֵיידֶער דוּ גֵייסְט אַרוֹיס – זָאלְסְטוּ זֶען אוֹיבּ עֶס אִיז דָא מִיסְט, זָאלְסְט הֶעלְפְן אַרָאפְּטְרָאגְן דִי מִיסְט, אוּן אַז עֶפֶּעס הָאט זִיךְ אוֹיסְגֶעגָאסְן וְכַדוֹמֶה – זָאלְסְטוּ נִישְׁט גֵיין אוּן קוּמֶען כְּאִילוּ דָאס מֵיינְט מֶען נִישְׁט דִיר, נָאר זָאלְסְט הֶעלְפְן רֵיינִיגְן.

נָאךְ אַ וִויכְטִיגֶע זַאךְ, אַז דַיינֶע עֶלְטֶערְן וֶועקְן דִיךְ אוֹיף אִינְדֶערְפְרִי צוּ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע אָדֶער צוּ זְמַן תְּפִלָּה – זָאלְסְטוּ חַס וְשָׁלוֹם נִישְׁט רֶעדְן מִיט חוּצְפָּה, שְׁרֵייעֶן: "לָאזְט מִיךְ אָפּ"; זָאלְסְט זִיךְ בַּאדַאנְקֶען פַאר זֵיי אַז זֵיי זָארְגְן פַאר דִיר פַאר דַיין גוּטְס, פַאר דַיין אֵייבִּיגֶע טוֹבָה, אוּן אַז דוּ שְׁלָאפְסְט בַּיי אַ זֵיידֶע אוּן בַּאבֶּע אוּן זֵיי וֶועקְן דִיךְ אוֹיף אִינְדֶערְפְרִי צוּ גֵיין אִין יְשִׁיבָה – זָאלְסְטוּ חַס וְשָׁלוֹם זִיךְ מִתְחַצֵּף זַיין צוּ זֵיי, זָאלְסְט זִיךְ בַּאדַאנְקֶען פַאר זֵיי אַז זֵיי לָאזְן דִיךְ וואוֹינֶען בַּיי זֵיי, אוּן אַז זֵיי זָארְגְן פַאר דִיר וְכוּ', אוּן נָאךְ דַיין חֲתוּנָה אַז דוּ וֶועסְט גֵיין צוּ דַיין שְׁוֶוער, אוּן דַיין שְׁוֶוער וֶועט קְלַאפְּן אִין טִיר אוּן שְׁרֵייעֶן: "סוֹף

זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע!״ זָאלְסְטוּ נִישְׁט טְשֶׁעפֶּען דַיין ווַייבּ אָדֶער לַאכְן פוּן דַיין שְׁווֶער, זָאלְסְט זִיךְ פִירְן מִיט דֶרֶךְ אֶרֶץ.

גֶעדֶענְק, מִיר זֶענֶען אִידִישֶׁע קִינְדֶער, מִיר זֶענֶען נִישְׁט קֵיין גוֹיִם, לֵיידֶער זֶענֶען מִיר אִין אַ טִיפֶע לַאנְגֶע טוּנְקֶעלֶע גָלוּת אוּן מֶען מֵיינְט שׁוֹין אַז עֶלְטֶערְן טָארְן גָארְנִישְׁט זָאגְן פַאר קִינְדֶער, אוּן עֶס אִיז שׁוֹין גֶעווָארְן אַ שִׁיטָה אַז עֶלְטֶערְן טָארְן זִיךְ נִישְׁט אַרַיינְמִישְׁן בַּיי דִי קִינְדֶער; אוֹי לָנוּ, ווַיי אִיז פַאר אוּנְז, אוּן אַז מֶען גֵייט צוּ מְטַפְּלִים, מֶען גֵייט זִיךְ הֵיילְן - אִיז דָאס פוּן זֵייעֶרֶע עֶרְשְׁטֶע גִיפְטִיגֶע סַם, צוּ שֶׁפֶּעטְן פוּן עֶלְטֶערְן אוּן אוֹיסְלֶערְנֶען דִי יוּגְנְט אָפְּצוּהַאקְן פוּן דִי עֶלְטֶערְן, אוּן מֶען לֶערְנְט אוֹיס דִי עֶלְטֶערְן אַז זֵיי זָאלְן גָארְנִישְׁט זָאגְן פַאר דִי קִינְדֶער; דָאס אִיז קֶעגְן דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה, ווַייל עֶלְטֶערְן מֶעגְן זָאגְן אוּן עֶלְטֶערְן דַארְפְן זָאגְן פַאר דִי קִינְדֶער ווִי אַזוֹי זִיךְ צוּ פִירְן.

מֵיין נִישְׁט אַז דִי זַאכְן זֶענֶען נִישְׁט ווִיכְטִיגֶע זַאכְן, דֶרֶךְ אֶרֶץ אִיז פוּן דִי הֵיילִיגְסְטֶע זַאכְן. דִי הֵיילִיגֶע חֲכָמִים זָאגְן (יוֹמָא פו.) אוֹיפְן פָּסוּק (דְבָרִים ו, ה): ״וְאָהַבְתָּ אֵת ה׳ אֱלֹקֶיךָ׳, שֶׁיְּהֵא שֵׁם שָׁמַיִם מִתְאַהֵב עַל יָדְךָ״, אַ מֶענְטְשׁ דַארְף זֶען אַז דוּרְךְ אִים זָאלְן מֶענְטְשְׁן קוּמֶען לִיבּ צוּ הָאבְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן; ווֶען אַ מֶענְטְשׁ לֶערְנְט דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה אוּן עֶר אִיז מְשַׁמֵּשׁ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, אַז עֶר פִירְט זִיךְ אוֹיף אֵיידֶל מִיט דֶרֶךְ אֶרֶץ, ווָאס זָאגְט מֶען? ״אַשְׁרֵי אָבִיו, אַשְׁרֵי רַבּוֹ, שֶׁלִּמְּדוּ תּוֹרָה״, ווָאוֹיל זֶענֶען זַיינֶע עֶלְטֶערְן אוּן ווָאוֹיל אִיז פַאר זַיינֶע רֶבִּי׳ס ווָאס הָאבְן אִים גֶעלֶערְנְט תּוֹרָה, עֶס ווֶערְט גֶעהֵיילִיגְט דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְנ׳ס נָאמֶען דוּרְךְ אִים.

דוּ קֶענְסְט אוֹיךְ לֶערְנֶען

לִיבֶּער בְּרוּדֶער, הַארְצִיגֶער חָבֵר, זַיי זִיךְ מְקַבֵּל צוּ לֶערְנֶען יֶעדְן טָאג דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה, מַאךְ זִיךְ אַ סֵדֶר צוּ לֶערְנֶען יֶעדְן טָאג מִקְרָא, מִשְׁנָה, גְמָרָא אוּן הֲלָכָה. בַּיים אָנְהֵייבּ ווֶעסְטוּ נָאכְנִישְׁט פַארְשְׁטֵיין אַלֶעס ווָאס דוּ לֶערְנְסְט, דָאךְ זָאלְסְטוּ לֶערְנֶען, זָאלְסְט גוֹרֵס זַיין דִי ווֶערְטֶער, זָאג דִי ווֶערְטֶער, ווַייל דֶער זוֹהַר הַקָּדוֹשׁ זָאגְט (קְדוֹשִׁים פה:), ווֶען אַ מֶענְטְשׁ לֶערְנְט תּוֹרָה אוּן עֶר פַארְשְׁטֵייט נִישְׁט ווָאס עֶר לֶערְנְט, ״וְהוּא בִּרְחִימוּתָא דְּאוֹרַיְיתָא, לָעֵי בָּהּ, וּמְגַמְגֵּם בָּהּ בְּגִמְגּוּמָא דְּלָא יָדַע״, אוּן פוּן גְרוֹיס לִיבְּשַׁאפְט צוּ דִי תּוֹרָה, לֶערְנְט עֶר ווַייטֶער אֲפִילוּ עֶר פַארְשְׁטֵייט נָאכְנִישְׁט ווָאס עֶר לֶערְנְט; ״כָּל מִלָּה וּמִלָּה סַלְקָא״, יֶעדֶעס ווָארְט תּוֹרָה ווָאס עֶר לֶערְנְט גֵייט אַרוֹיף אוֹיבְן אִין הִימֶל, ״וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַדֵּי בְּהַהִיא מִלָּה״, אוּן דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער פְרֵייט זִיךְ מִיט יֶעדֶע ווָארְט תּוֹרָה, דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער נֶעמְט דִי ווֶערְטֶער אוּן פְלַאנְצְט אַיין דִי ווֶערְטֶער אוֹיבְן אִין הִימֶל אַרוּם אַ טַייךְ, אוּן עֶס ווֶערְט פוּן זֵיי גְרוֹיסֶע ׳עֲרָבוֹת׳ בֵּיימֶער, עַיֵּין שָׁם.

לִיבֶּער בְּרוּדֶער, זֶע אַז דַיינֶע טֶעג אוּן דַיינֶע יָארְן זָאלְן דִיר נִישְׁט אַרִיבֶּער גֵיין מִיט גָארְנִישְׁט אוּן מִיט נִישְׁט; פַארְווָאס זָאלְסְטוּ נִישְׁט אָנְהֵייבְּן לֶערְנֶען תּוֹרָה? דִי תֵּירוּצִים דַיינֶע זֶענֶען נִישְׁט קֵיין אֱמֶת׳עֶ תֵּירוּצִים, אוּן אַז דוּ הָאסְט נִישְׁט קֵיין חַבְרוּתָא, דוּ הָאסְט נִישְׁט קֵיין מִסְגֶּרֶת וְכַדוֹמֶה - הֵייבּ אָן פַאר דִיר אַלֵיין לֶערְנֶען, אוּן אַז מֶען הָאט דִיךְ צֶעקְלַאפְּט אִין דַיינֶע יוּנְגֶע יָארְן, מֶען הָאט דִיר אוֹיפְגֶעווִיזְן אַז דוּ ווֶעסְט שׁוֹין מֶער קֵיינְמָאל נִישְׁט זַיין אַ תַּלְמִיד חָכָם - אִיז דָאס נִישְׁט קֵיין תֵּירוּץ אוֹיף נִישְׁט צוּ לֶערְנֶען. נֶעם אַ מִשְׁנָיוֹת אוּן הֵייבּ אָן מַסֶּכֶת בְּרָכוֹת, זָאג דִי ווֶערְטֶער פוּן דִי מִשְׁנָה הוֹיךְ מִיט אַ גֶעשְׁמַאק אוּן מִיט אַ זִיסְקֵייט, זָאג אַ מִשְׁנָה נָאךְ אַ מִשְׁנָה, בִּיז דוּ ווֶעסְט עֶנְדִיגְן דִי עֶרְשְׁטֶע פֶּרֶק, נָאכְדֶעם הֵייבּ אָן פֶּרֶק ב, אוּן אַזוֹי גֵיי ווַייטֶער בִּיז דוּ ווֶעסְט עֶנְדִיגְן דִי עֶרְשְׁטֶע מַסֶכְתָּא, נָאכְדֶעם זָאלְסְטוּ אָנְהֵייבְּן מַסֶּכֶת פֵּאָה; אַזוֹי זָאלְסְטוּ לֶערְנֶען מַסֶכְתָּא נָאךְ מַסֶכְתָּא, בִּיז דוּ ווֶעסְט עֶנְדִיגְן סֵדֶר זְרָעִים. נָאכְדֶעם זָאלְסְטוּ גֵיין צוּ סֵדֶר מוֹעֵד, בִּיז דוּ ווֶעסְט זוֹכֶה זַיין צוּ עֶנְדִיגְן שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, אוּן אַזוֹי זָאלְסְטוּ טוּן מִיט גְמָרָא; הֵייבּ אָן לֶערְנֶען מַסֶּכֶת בְּרָכוֹת, לֶערְן אַ בְּלַאט נָאךְ אַ בְּלַאט, אוּן אַז דוּ פַארְשְׁטֵייסְט נִישְׁט - זָאלְסְטוּ נִישְׁט ווֶערְן צֶעבְּרָאכְן, זָאלְסְט בֶּעטְן אוּן ווֵיינֶען צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן עֶס זָאל זִיךְ עֶפֶענֶען פַאר דִיר דַיינֶע אוֹיגְן אוּן דַיין פַארְשְׁטַאנְד, דוּ זָאלְסְט זוֹכֶה זַיין צוּ פַארְשְׁטֵיין דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה, אוּן אַז דוּ פַארְשְׁטֵייסְט נָאכְאַלְץ נִישְׁט - זָאלְסְטוּ ווַייטֶער זָאגְן דִי ווֶערְטֶער בִּיז דוּ ווֶעסְט קוּמֶען צוּ פַארְשְׁטֵיין.

עֶס קֶען זִיךְ הֶערְן אִינְטֶערֶעסַאנְט, סְתָּם זָאגְן דִי ווֶערְטֶער, אִיז דָאס דֶען לִימּוּד הַתּוֹרָה? לִיבֶּער בְּרוּדֶער, עֶרְשְׁטְנְס זָאלְסְטוּ ווִיסְן אַז יָא, דָאס אַלֵיין אִיז לִימּוּד הַתּוֹרָה; דִי הֵיילִיגֶע חֲכָמִים זָאגְן (עֲבוֹדָה זָרָה יט.): ״לְעוֹלָם לִיגְרִיס אִינִישׁ״, אַ מֶענְטְשׁ זָאל לֶערְנֶען בְּגִירְסָא, ״וְאַף עַל גַּב דְּלָא יָדַע מַאי קָאָמַר״, אֲפִילוּ עֶר פַארְשְׁטֵייט נָאכְנִישְׁט דָאס לֶערְנֶען; אוּן צְווֵייטְנְס, דָאס אִיז דִי ווֶעג צוּ קוּמֶען צוּ פַארְשְׁטֵיין, ווַייל ווֶען מֶען אִיז מְדַקְדֵּק אוּן מֶען ווִיל גְלַייךְ פַארְשְׁטֵיין דִי טִיפְקֵייט פוּן יֶעדֶע ווָארְט תּוֹרָה - טוּט דָאס מְבַלְבֵּל זַיין דֶעם מֶענְטְשׁ, אוּן דָאס קֶען אַמָאל צוּבְּרֶענְגֶען אַז מֶען זָאל אָפְּלָאזְן דָאס לֶערְנֶען, אָבֶּער אַז מֶען לֶערְנְט מֶער אוֹיפְן שְׁנֶעלְן ווֶעג, אוּן אַז מֶען פַארְשְׁטֵייט נָאכְנִישְׁט אַזוֹי קְלָאר גֵייט מֶען ווַייטֶער, מֶען שְׁטֶעלְט זִיךְ נִישְׁט אָפּ - דָאס בְּרֶענְגְט אַ שְׁטַארְקֶע חֵשֶׁק צוּ לֶערְנֶען מֶער אוּן מֶער, אוּן דָאס מַאכְט מֶען זָאל פַארְשְׁטֵיין דָאס לֶערְנֶען.

הֵייבּ שׁוֹין אָן לֶערְנֶען, קוּק נִישְׁט אוֹיף קֵיינֶעם, אוּן זַיי גְרֵייט אַז מֶען ווֶעט דָאס דִיר אַוֶועק מַאכְן, מֶענְטְשְׁן ווֶעלְן שְׁמֵייכְלֶען, מֶען ווֶעט לַאכְן וְכוּ׳, אוֹיךְ ווֶעט מֶען זִיךְ ווֶעלְן טַעְנָה׳ן מִיט דִיר, ווַייל אַזוֹי גֵייט עֶס מִיט יֶעדֶע זַאךְ אִין עֲבוֹדַת הַשֵּׁם, ווִי נָאר אַ מֶענְטְשׁ הֵייבְּט אָן דִינֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן מִיט אַן אֱמֶת דַארְף עֶר אַרִיבֶּער גֵיין דִי מְנִיעָה אַז מֶען שְׁפֶּעט אוּן מֶען לַאכְט פוּן אִים, אוּן טַאקֶע דֶערְפַאר הֵייבְּט אָן דֶער הֵיילִיגֶער שֻׁלְחָן עָרוּךְ אִין דִי עֶרְשְׁטֶע סִימָן: ״וְלֹא יִתְבַּיֵּשׁ מִפְּנֵי בְנֵי אָדָם הַמַּלְעִיגִים עָלָיו בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ״, מֶען זָאל זִיךְ נִישְׁט שֶׁעמֶען פוּן דִי ווָאס שְׁפֶּעטְן אָפּ פוּן דִינֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן; ווַייל דָאס אִיז דִי ווִיכְטִיגְסְטֶע הַקְדָּמָה אֵיידֶער מֶען הֵייבְּט אָן לֶערְנֶען שֻׁלְחָן עָרוּךְ, צוּ ווִיסְן אַז עֶס גֵייעֶן זַיין מֶענְטְשְׁן ווָאס גֵייעֶן פוּן אִים שְׁפֶּעטְן; דֶערְפַאר זָאלְסְטוּ זַיין שְׁטַארְק נִישְׁט אָפְּצוּלָאזְן דָאס לֶערְנֶען דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה, אוּן בִּיז אַ קוּרְצֶע צַייט ווֶעסְטוּ זוֹכֶה זַיין אַז עֶס ווֶעט זִיךְ עֶפֶענֶען פַאר דִיר דַיינֶע אוֹיגְן אוּן דַיין שֵׂכֶל, דוּ ווֶעסְט זוֹכֶה זַיין צוּ פַארְשְׁטֵיין דָאס לֶערְנֶען אוּן ווֶערְן אַ גְרוֹיסֶער צַדִּיק.

קוֹל אֱמוּנָה - 845-299-2224